

MYKOLOGICKÉ LISTY

86

Časopis
České vědecké společnosti pro mykologii
Praha 2003
ISSN 1213-5887

OBSAH

Čížek K.: Vatičkovité houby České republiky a Slovenska XIV. <i>Tomentella galzinii</i> – vatička Galzinova	1
Kotlaba F. a Pouzar Z.: Masenka lišejníkovitá - <i>Hypocreopsis lichenoides</i> (tvrдохouby) nalezena v Čechách	4
Jindřich O.: Kuřátka jarmuzová (<i>Ramaria botrytis</i>) a kuřátka narůžovělá (<i>R. rubriper-</i> <i>manens</i>) – snadno zaměnitelné druhy	8
Zelený L.: Mykoflóra Farské skály (okr. Plzeň-jih)	10
Černý K., Švecová A., Gregorová B. a Holub V.: Vybrané mikroskopické a dřevo- kazné houby zjištěné oddělením dendrologie a památných stromů AOPK ČR na území ČR v letech 2000-2002. I. Nálezy v chráněných územích	20

Fotografie na přední straně:

Masenka lišejníkovitá - *Hypocreopsis lichenoides* (Tode) Seaver na odumřelých větév-
kách vrby popelavé (*Salix cinerea*). "Komárovský chobot" Soběslavských (Borkovic-
kých) blat j.v. od Komárova u Soběslavi v jižních Čechách.

(Foto 1. VI. 2001 F. Kotlaba)

(K článku na str. 4)

Kuřátka narůžovělá – *Ramaria rubripermanens* Marr et Stuntz

Foto O. Jindřich (Novohradské hory, Lužnice, Lužnický vrch, IX. 2001)

(Fotografie k článku na str. 8)

MYKOFLORESTIKA

VATIČKOVITÉ HOUBY ČESKÉ REPUBLIKY A SLOVENSKA XIV. TOMENTELLA GALZINII – VATIČKA GALZINOVA

Karel Čížek

V rozsáhlém rodu *Tomentella* Pers. zaujímají druhy s kyjovitými, válcovitými nebo kopinatými cystidami malou, ale dobře definovanou skupinu. Je rozdělována do dvou sekcí podle těchto znaků (upraveno dle Larsena 1974):

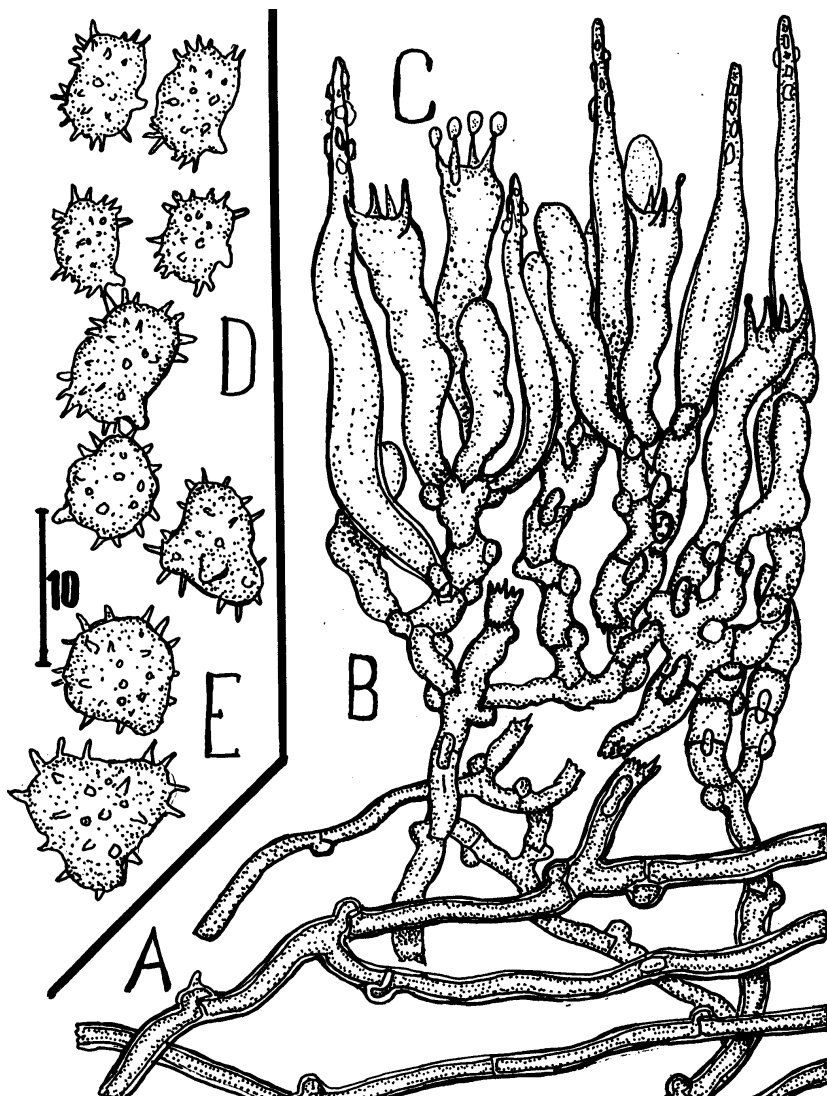
1. Plodnice k substrátu pevně přirostlá, oddělitelná většinou jen po malých kouscích, plísňovitá; hyfové svazky chybějí nebo se vyskytují vzácně. Hyfový systém monomitický. Subikulární hyfy o průměru 2,5 – 4,5 μm , cystidy přítomny. Typ sekce: *Tomentella galzinii* Bourdot *Cystidiolatae* (Bourdot et Galzin) Donk
2. Plodnice k substrátu jen volně přirostlá, oddělitelná převážně v celku nebo po velkých částech bez poškození, pavučinovitá až radiálně vláknitá, hyfové svazky hojně vyvinuty, tvořící významnou část plodnice. Hyfový systém monomitický i dimitický, subikulární hyfy široké až 8 μm , cystidy přítomny. Typ sekce : *Tomentella pilosa* (Burt) Bourdot et Galzin *Pilosae* M. J. Larsen

Typovým druhem sekce *Cystidiolatae*, čítající pět druhů, je vatička Galzinova pojmenovaná abbém H. Bourdotem na počest jeho celoživotního spolupracovníka a přítele, zvěrolékaře A. Galzina. Jde o druh, podobně jako u většiny vatiček, velmi vzácný a pro své převážně malé rozměry a nenápadné, téměř khaki zbarvení navíc přehlížený. I ve velkých herbářích je tento druh zastoupen pouze několika položkami. V České republice byl ve dvou exemplářích nalezen teprve v říjnu 2002 (Český kras). Ze Slovenska (lokalita Tri peniažky u Jelšavy) byl do herbáře Národního muzea (PRM) přivezen již o 16 let dříve, avšak určen byl až v závěru uplynulého roku.

***Tomentella galzinii* Bourdot 1924**

Plodnice rozlité, jednoletá, většinou malých rozměrů (asi do 8 cm^2), tlustá 0,2–0,35 mm, pevněji přirostlá, od substrátu se oddělující po malých kouscích, ostrůvkovitá, plísňovitá, na povrchu hladká nebo drobně hrbolkatá, místy i poprášená. Za sucha převažuje zbarvení špinavě zelené, kalně olivové nebo až hnědoolivové.

Subiculum řídké, většinou slabě vyvinuté, stejně zbarvené jako hymenium. Sterilní okraj většinou jen nepatrný, úzký, jemně vláknitý i ojíněný, světlejší než hymenium, často zcela chybějící. Rhizoidy na okraji plodnice nepřítomny.

Tomentella galzinii (stř. Čechy, Srbsko, Koda, 2. X. 2002 leg. Z. Pouzar): A - bazální hyfy, B - subhymeniální hyfy, C - bazidie a cystidy, D a E - výtrusy z boční a čelní strany. del. K. Čížek

Hyfový systém monomitický. Generativní hyfy subikula průměru 3-5 μm jsou tenkostěnné či s poněkud zesílenými stěnami, válcovité, přezkaté, převážně dlouhubuněčné, jen ojediněle s jednoduchým septem. Ve 3% roztoku KOH se zbarvují do světle hněda. Hyfové svazky nejsou vyvinuty. Subhymeniální hyfy jsou široké 3,5-5,5 μm , rovněž převážně přezkaté, krátkobuněčné, tenkostěnné, válcovité, u přezek poněkud nepravidelné až rozšířené. Roztokem 3% KOH se zbarvují velmi jemně do hněda nebo zůstávají bezbarvé. Bazidie o rozměrech 30-50 x 6,5-7,5 μm jsou válcovitě kyjovité, ve středu nepravidelně stlačené, urnovité, na bázi s přezkou a občasným členěním příčným septem, v KOH bezbarvé. Bazidie nesou většinou čtyři sterigmata o délce cca 4,5-5,5 μm . Larsen (1974) uvádí, že i sterigmata bývají rozdělena příčnou přepážkou. Cystidy vyrůstající ze subhymeniálních hyf jsou 50-70 x 4-8 μm velké, dlouze kopinaté s ostřím špičatým, nejvýš mírně zaobleným, v bázi silnostěnné, s přezkou; vyčnívají až 40 μm nad bazidie a na špičce bývají pokryty bezbarvými nebo nahnědlými inkrustačními krystaly. Výtrusy mají průměr 7-9 μm , z boku jsou nepravidelně elipsoidní, hranaté, v čelním pohledu tupě trojhranné až laločnaté, světle hnědé, s ostny cca 1,2 μm vysokými. Zralé výtrusy se v 3% roztoku KOH zbarvují do špinavě zelena. Basidie ani hyfy na 3% roztok KOH v podstatě nereagují.

Studované položky: Česká republika: Střední Čechy, Český kras, Srbsko, Koda, *Fagus*, na dřevu i listí, 2. X. 2002 leg. Z. Pouzar, PRM (dvě položky ze stejného místa). – Slovenská republika: Východní Slovensko, Jelšava, Tri peniažky, *Carpinus*, 2. IX. 1986 leg. Z. Pouzar, PRM (dvě položky ze stejné lokality).

Vatička Galzinova je široce rozšířeným, ale přitom vzácným druhem mírného pásma Eurasie i Sev. Ameriky. Kromě České a Slovenské republiky byla sbírána ve Francii, Německu, Švédsku, Španělsku, Portugalsku, dále v asijské části Ruska (Sibiř, Kamčatka, Přímoří); lokality v USA se koncentrují do států Pennsylvania, New York, Arizona, Louisiana a v Kanadě pak do provincie Ontario.

Vzhledem k malému počtu nálezů není široký ani okruh známých hostitelů. Roste na *Betula*, *Carpinus*, *Eleutherococcus*, *Erica*, *Fagus*, *Populus*, *Quercus*, *Taxus*, *Thymus*, *Tilia*, též na *Phellinus* a na dřevních zbytcích na zemi (údaje o lokalitách a místech růstu viz Larsen 1974, Kõljalg 1996, Ginns et Lefebvre 1993).

Druh *Tomentella galzinii* Bourdot je dobře definovaným druhem; správné určení umožňují především charakteristické kopinaté cystidy. Rovněž olivově zbarvená *T. viridula* má ale cystidy hlavaté, blízká *T. subtestacea* má hnědavý hymenofor, místy úzké hyfové svazky (výjimka v rámci celé sekce) a válcovité, hlavičkaté cystidy s tlustou vrstvou hnědé inkrustace. U této vatičky se některé zralé výtrusy zbarvují ve 3% roztoku KOH do hnědočervena.

L i t e r a t u r a

- Bourdot H. et Galzin A. (1924): Hyménomycètes de France X. Phylactériés. – Bull. Soc. Mycol. Fr. 40: 105-162.
- Bourdot H. et Galzin A. (1928): Hyménomycètes de France. –Paris, 761 p.
- Larsen M. J. (1974): A contribution to the taxonomy of the genus *Tomentella*. – Mycol. Memoirs 4: 1-145.
- Kõljalg U. (1996): *Tomentella* (Basidiomycota) and related genera in Temperate Eurasia. – Synopsis Fung. 9: 1-213.
- Ginns J. et Lefebvre M. N. L. (1993): Lignicolous corticioid fungi (Basidiomycota) of North America. – Mycol. Memoirs 19. Minnesota.
- Melo I., Salcedo I. et Telleria M. T. (1998): Contribution to the knowledge of tomentelloid fungi in the Iberian Peninsula. – Folia Cryptogam. Estonica 33: 77-84.

Karel Č í ž e k: Tomentelloid fungi in the Czech Republic and Slovakia XIV. *Tomentella galzinii*

The author describes a new collection of tomentelloid fungus *Tomentella galzinii* Bourdot. It has been collected for the first time in the Czech as well as Slovak Republics. A discussion on similar species is also given.

MASENKA LIŠEJNÍKOVITÁ - HYPOCREOPSIS LICHENOIDES (TVRDOHOUBY) NALEZENA V ČECHÁCH

František K o t l a b a a Zdeněk P o u z a r

U nás roste více druhů rodu masenka (*Hypocrea*) a příbuzných rodů ze skupiny tvrdohub (Pyrenomycetes), avšak dosud jsme od nás neznali žádného zástupce rodu *Hypocreopsis*. Tento rod se oproti ostatním vyznačuje tvorbou poměrně velkých, na kůře dřevin paprscitě laločnatých až prstovitě uspořádaných stromat ("plodnic"), připomínajících lišejníky. V Evropě jsou známy dva druhy, a to masenka lišejníkovitá - *Hypocreopsis lichenoidea* (Tode) Seaver, jejímž synonymem je často užívané jméno *H. riccioides* (Bolton) P. Karst., a mnohem vzácnější, od nás dosud neznámá, z pěnišníku (*Rhododendron*) v USA popsaná masenka pěnišníková - *H. rhododendri* Thaxter (ve Francii je známa i na lísce a vrbě).

Masenka pěnišníková se liší od masenky lišejníkovité hrubě bradavčitými, kulovitými až krátce elipsoidními askosporami, často slepenými po 2-4 do válcovitých ("buřtíkovitých") útvarů, zatímco masenka lišejníkovitá má výtrusy jemně bradavčité, větvenovité, neslepující se ve větší útvary. V případě nálezu imperfektních útvarů se

můžeme orientovat podle toho, že masenka lišejníkovitá má vyspělá stromata jazykovitá s laloky po celé délce více méně stejně širokými, kdežto masenka pěnišниковá je má ve střední části úzké a ke konci (k okraji stromatu) se rozšiřují. Kromě toho prvá roste ve společnosti hojné kožovky tabákové (*Hymenochaete tabacina*), zatímco druhá ve společnosti kožovky rozpraskávající (*Hymenochaete corrugata*), která je u nás velmi vzácná. Všechny naše sběry masenky lišejníkovité - i když bohaté - však představují pouze imperfektní stadium. Přesto se důvodně domníváme, že se v našem případě jedná o *Hypocreopsis lichenoides*: svědčí o tom celkový charakter stromat a společný výskyt s kožovkou tabákovou.

Stromata masenky lišejníkovité jsou 2-10 cm široká a 2-4 mm tlustá, celkově okrouhlá až eliptická, s paprscitě až prstovitě vytvořenými laloky, na povrchu hladká, ve starších a starých částech (na středu) drobně hrbolkatá až vrásčitá, ve zralosti okrově hnědá, na okrajích světlejší; vyrůstají na kůře odumřelých, vzácně i živých větví a při postupném růstu mohou menší větvičky až zcela obalit. Na povrchu stromat se tvoří množství kulovitých, jemně bradavčitých, světle hnědých, 8-11 μm velkých konidií; askospory, tvořící se uvnitř droboučkových perithecií jevících se jako černé tečky na povrchu stromat, jsou bezbarvé, drobně bradavčitě ornamentované, větvenovité, v zralosti s jednou příčnou přehrádkou, 19-28 x 6-9,5 μm velké (měřeno na švédských sběrech; v českém bohatém materiálu jsme askospory nikdy nenašli). Během let 2001 až 2003 vzdor pravidelnému sledování jsme ani jedenkrát nezjistili na našem materiálu perithecia masenky lišejníkovité s askosporami, nýbrž vždy pouze imperfektní formu (tj. anamorfu) s konidii. Klimatické podmínky (možná, že jen v sledovaných letech) zřejmě neumožňují tvorbu perfektního stadia této houby na naší lokalitě, což může být v souvislosti s izolovaným výskytem tohoto druhu ve střední Evropě...

Dosud jedinou lokalitu masenky lišejníkovité u nás zjistil před třemi lety první z autorů v nejzápadnější části Soběslavských (Borkovických) blat, zvané "Komárovský chobot" nebo též "Komárovské blato" j.v. od obce Komárov u Soběslavi, a to asi 15-20 m j.v. od nevelké, husté výsadby smrku ztepilého. Lokalita se nalézá na bažinaté, snad již před 100 lety vytěžené části rašeliniště, která postupně zarostla náletem dřevin, hlavně vrby popelavé (*Salix cinerea*), méně i topolu osiky (*Populus tremula*) a vrby pětimužné (*Salix pentandra*); ojediněle se v blízkém okolí vyskytuje břiza bělokora (*Betula pendula*), borovice lesní (*Pinus sylvestris*), smrk ztepilý (*Picea abies*), krušina olšová (*Frangula alnus*), stremcha obecná (*Prunus padus*), lilek potměchuť (*Solanum dulcamara*) a ostružiník (*Rubus* sp.).

Plocha, na které masenka lišejníkovitá roste, je malá - je to pruh o rozměrech asi 5 x 15 m. Houba tam roste především na odumřelých vzpřímených nebo častěji šikmých až více méně vodorovných, 1-4 cm tlustých větvích a větvičkách (nezřídka na jejich křížení), jež často obrůstá po celém obvodu. Masenka lišejníkovitá se vyskytuje v

zástinu uvnitř keřů, a to jako typický aerofyt na trčících větvích ve výšce asi 5-180 cm nad zemí, nikdy na větévkách ležících na zemi; roste-li na odumřelé větvi těsně u větve živé, přerůstá i na ni - je to však naprosto neškodný saprofyt, který používá větve a větvičky pouze jako podložku (na odkorněném dřevě neroste). Z jiných dřevních hub je na naší lokalitě nejhojnější kožovka tabáková (*Hymenochaete tabacina*), která roste někdy zespodu na stejných větvích, jež nesou na svrchní straně stromata masenky lišejníkovité; podobně to uvádí i většina literatury.

Jihočeská lokalita masenky lišejníkovité je většinou bohatě nasycena vodou, která tvoří místy i malé otevřené plošky nebo je na úrovni povrchu půdy a jen někde - na místech hrázek po dávné těžbě rašeliny a u paty stromů nebo keřů - je vyvýšena, takže chodit je tam možné většinou jen v gumových holínkách; v suchých letech však vysychá. Vzduch vykazuje i v horkých letních dnech značnou nasycenost vlhkostí. Tato česká lokalita masenky lišejníkovité se nachází v těsné blízkosti lokality v Čechách velmi vzácné chorošovitě houby outkovky Trogovy - *Trametes trogii* (viz Kotlaba et Pouzar 2001) a jen několik metrů od bohaté lokality v kraji vzácného, chráněného pryskyřníku velkého - *Ranunculus lingua* (viz Kotlaba 1996); z dalších chráněných rostlin tam roste bazanovec kytkokvětý (*Naumburgia thyrsoflora*) a žebratka bahenní (*Hottonia palustris*). Nejčastější dřevinou, na níž masenka lišejníkovitá na lokalitě roste, je vrba popelavá (*Salix cinerea*); výjimečně tam byla nalezena i na krušíně olšové (*Frangula alnus*) a smrku ztepilém (*Picea abies*). Podle literatury (Niemelä et Nordin 1985 a jiní) byla zaznamenána na celé řadě nejružnějších, hlavně listnatých dřevin; u nás byla zatím zjištěna pouze na třech výše zmíněných dřevinách.

Sběry z lokality "Komárovský chobot" jiv. od Komárova nedaleko Soběslavi uloženy v herbářích mykologického oddělení Národního muzea v Praze (PRM): *Frangula alnus*, odumřelá větev (PRM 895052), a *Picea abies*, odumřelá větev padlého kmene (PRM 895047), obojí 19.VI.2001 leg. F. Kotlaba, det. Z. Pouzar; *Salix cinerea*, odumřelé větve a větévky, 1.VI.2001 (PRM 895036), 30.I.2002 (PRM 895725), 30.VIII.2002 (PRM 896552), 26.IX.2002 (PRM 900632), 15.XI.2002 (PRM 900634), 2.II.2003 (PRM 900633) a 14.III.2003 (PRM 900713), vše leg. et det. F. Kotlaba. Kromě toho byla zaznamenána do terénního zápisníku prvého z autorů ještě mnohokrát jindy.

Masenka lišejníkovitá je podle literatury rozšířena od mírného do arktického pásma severní polokoule v Evropě a Severní Americe - tam roste v Kanadě a USA (Cauchon et Ouellette 1964); dosud není uváděna z Asie, kde by mohla rovněž růst. V Evropě je známa z Velké Británie, Německa, Lucemburska, Francie, Španělska, Itálie, Dánska, j. Norska, j. Švédska a sz. Ruska (Brandt 1992, Caillet et Moyne 1984-85, Candoussau 1990, Heim 1952, Marson 1987, Niemelä et Nordin 1985 aj.) a nyní i z Česka. Druh se zřejmě v posledních desetiletích v Evropě šíří; naše lokalita představuje

prozatím nejvýhodnější známý výskyt tohoto druhu v centrální části střední Evropy. Nejvíce lokalit masenky lišejníkovité je známo jednak v severní Evropě v jižním Švédsku a v Dánsku (Niemelä et Nordin 1985), jednak v západní Evropě překvapivě v Lucembursku (Marson 1987).

Druh *Hypocreopsis lichenoides* je zajímavý i svým rozšířením (dosud ne zcela dostatečně známým), které je omezené na oblasti ovlivněné atlantským a přímořským (Pobaltí) klimatem. Jeho výskyt u nás by mohl být pokládán za umožněný mikroklimatickými podmínkami (rašelinště s množstvím vody a hojnými mlhami) a snad i dozníváním subatlantského vlivu v této oblasti jižních Čech.

Pokud jde o latinské jméno masenky lišejníkovité, dostala hned dvě již koncem 18. století: v roce 1790 ji popsal německý mykolog H.J. Tode jako *Acrospermum lichenoides* a o rok později (1791) anglický mykolog J. Bolton jako *Sphaeria riccioidia* (dnes píšeme z gramatických důvodů *S. riccioidea*). Současná nomenklatorická pravidla nám ukládají dávat přednost jménům přijatým Friesem v jeho základním díle ("sankcionovaná" jména), avšak Fries ani jedno z těchto dvou jmen - i když je zmiňuje - nepřijal (v literatuře se někdy chybně uvádí, že přijal). Je tedy nutno podle pravidla priority používat starší jméno, kterým je při současné klasifikaci *Hypocreopsis lichenoides* (Tode) Seaver - Friesie však neuvádět.

Upozorňujeme naše mykology na tuto pozoruhodnou a u nás velmi vzácnou houbu, kterou by mohli nalézt na nových lokalitách zejména ti, kteří se zabývají studiem dřevních hub. V úvahu připadají především mikroklimaticky vhodné, vlhké až mokré lokality s vysokou vzdušnou vlhkostí, jako jsou nejen rašelinště a mokřiny hustě porostlé dřevinami (zejména keři), ale také břehy rybníků, řek a potoků s hustými, nízkými porosty. Při hledání masenky lišejníkovité je výhodné, že její stromata vytrvávají 1,5-2 roky, takže je možné najít je kdykoli během celého roku; vhodné je pátrat po nich koncem podzimu, v zimě a na jaře, kdy dřeviny nejsou olistěné a křoviny jsou průhlednější a spíše průchodné.

František K o t l a b a and Zdeněk P o u z a r: *Hypocreopsis lichenoides* (Pyrenomycetes) found in Bohemia

The authors report the first locality of the rare pyrenomycete *Hypocreopsis lichenoides* (Tode) Seaver = *H. riccioidea* (Bolton) P. Karst. in South Bohemia (Czech Republic). The fungus occurs in the westernmost part of the peat bog Soběslavská (Borkovická) blata, called "Komárovský chobot", only in an imperfect state (anamorph) in a very small area. *Hypocreopsis lichenoides* was collected there several times during the last three years growing mostly on dead (two times also on living) branches of *Salix cinerea*, once on *Frangula alnus* and *Picea abies*, often together with *Hymenochaete tabacina*. This locality is very wet, swampy, with a high air humidity, and densely over-

grown chiefly by *Salix cinerea*. South Bohemian locality of *Hypocreopsis lichenoides* is now the easternmost known in this part of Central Europe.

L i t e r a t u r a

- Brandt B. (1992): Zur Ökologie (Klima, Vergesellschaftung) von *Hypocreopsis lichenoides* (Ascomycetes). - *Boletus* 16 (2): 33-39.
- Caillet M. et Moyne G. (1984-85): Les pyrénomycètes de Franche-Comté. II. - *Bull. Soc. Hist. Natur. Doubs* 82: 45-63.
- Candoussau F. (1990): *Hypocreopsis rhododendri* in southern France. - *Mycologist* 4 (4): 170-171.
- Cauchon R. et Ouellette G. B. (1964): Association of *Stromatocrea cerebriforme* and *Hypocreopsis* species with *Hymenochaete* species. - *Mycologia* 55: 453-455.
- Heim R. (1952): Quelques Ascomycètes remarquables. I. Le genre *Hypocreopsis* en France. - *Bull. Soc. Mycol. France* 68: 359-366.
- Kotlaba F. (1996): Priskyříník velký na Soběslavských blatech. - *Sborn. Jihočes. Muz. v Čes. Budějovicích, Přír. Vědy* 36/1: 19-23.
- Kotlaba F. et Pouzar Z. (2001): Outkovka Trogova v Čechách. - *Mykol. Listy* no. 78: 1-5.
- Marson G. (1987): Über drei weidenbewohnende Ascomyceten aus Luxemburg: *Encoelia fimbriata* Spooner & Trigaux, *Glyphium elatum* (Greville) Zogg und *Hypocreopsis lichenoides* (Tode ex Fries) Seaver. - *Beitr. Kennt. Pilze Mitteleuropas* 3: 465-484.
- Niemelä T. et Nordin I. (1985): *Hypocreopsis lichenoides* (Ascomycetes) in North Europe. - *Karstenia* 25:75-80.

KUŘÁTKA JARMUZOVÁ (*RAMARIA BOTRYTIS*) A KUŘÁTKA NARŮŽOVĚLÁ (*R. RUBRIPERMANENS*) – SNADNO ZAMĚNITELNÉ DRUHY

Oldřich J i n d ř i c h

Při studiu kuřátkovitých hub jsem zjistil, že v Evropě roste další druh kuřátka, velice blízký kuřátkům jarmuzovým (květákovým) – *Ramaria botrytis* (Pers.: Fr.) Ricken. Ty se dají v terénu velmi snadno zaměnit za kuřátka narůžovělá – *Ramaria rubripermanens* Marr et Stuntz. Tento druh byl popsán roku 1973 v Severní Americe a v Evropě byl zjištěn o několik let později. Oba druhy se dají poměrně snadno odlišit i na exsikátech podle velikosti výtrusů. Já jsem tento druh zachytil již před pěti lety a

mohu doložit, že je hojnější než *R. botrytis*. V naší literatuře není doposud uváděn. Bude poprvé uveřejněn v Papouškově „Velkém fotoatlasu hub z jižních Čech“ a proto považuji za účelné mykologickou veřejnost s tímto druhem seznámit.

Všechny plodnice u nás sbírané jsou pravděpodobně určovány jako *R. botrytis*. Oba druhy rostou na podobných stanovištích a dokonce mohou růst na jedné lokalitě vzdáleny od sebe jen několik metrů. Ve stáří i v dospělosti jsou oba druhy téměř shodné. Oba patří do podrodu *Laeticolores* a sekce *Botrytes*. V této sekci jsou kuřátka s bledými plodnicemi, s červenými a růžovými špičkami větví, s výtrusy bradavčitými, jejichž bradavky jsou srovnány do řad, takže tvoří ornamentiku podélného žihání; hyfový systém je monomitický s přezkami ve všech částech. Přikládám stručný popis obou druhů, ze kterého jsou patrné rozdíly.

Kuřátka jarmuzová (*Ramaria botrytis*) mají plodnice až 200 x 200 mm velké, se silným třeněm. V mládí jsou celé špinavě bílé, potom krémově bílé, v dospělosti s žlutavě okrovými až bledě hnědými tóny. Špičky větví jsou v mládí vínově červené, stářím vybledají, výtrusy (podle literatury) (9,6-)10-17,5(-18,5) x (3,7-)4-6,8(-7,2) μm (v praxi jsem se s těmi malými nesetkal). Úhel větví je převážně smíšený tvaru U i V.

Kuřátka narůžovělá (*Ramaria rubripermanens*) mají plodnice o něco menší, 120 x 150 mm velké. Třeň je bílý až žlutavě bílý, větve oranžově až žlutavě bílé, špičky větví jsou růžově bílé až červené, stářím vybledají. Výtrusy (podle literatury) 8-13,6(-14) x (3,2-)3,5-5,3(-5,6) μm . Úhel větví je většinou ve tvaru U, jen málo ve tvaru V.

Pro zájemce uvádím literaturu, ze které mohou čerpat více informací:

Marr C.D. et Stuntz D.E. (1973): *Ramaria of Western Washington*. – *Bibl. Mycol.* 38, J. Cramer, Vaduz.

Raillere M. et Gannaz M. (1999): *Les Ramaria Européennes*. – F.M.D.S. Bellegarde-sur-Valserine.

Franchi P. et Marchetti M. (2001): *Introduzione allo studio del genere Ramaria in Europa*. – *Fungi non delineati* 16: 1-104.

Christan J. (1991): *Ramaria flavigelatinosa Marr et Stuntz und Ramaria rubripermanens Marr et Stuntz bei München*. – *Beiträge zur Kenntniz der Pilze Mitteleuropas* 7: 101-105.

Schild E. (1998): *Il genere Ramaria: cinque nuovi taxa dall' Italia mediterranea*. – *Rivista di Micologia* 41(2): 119-140.

Poznámka: V roce 2002 byl na Šumavě nalezen další druh s červenající dužninou připomínající *R. botrytis*. J. Christan jej určil jako *R. hemirubella* R. H. Petersen et Zang. Tento druh, popsáný z provincie Yunnan v Číně, zřejmě nebyl doposud v Evropě nalezen. Je tedy důležité věnovat při popisu plodnic kuřátek velkou pozornost barevným reakcím dužniny.

Oldřich J i n d ř i c h: *Ramaria botrytis* and *R. rubripermanens* – two easily confused species

The author summarises differences between two very similar species, *Ramaria botrytis* (Pers.: Fr.) Ricken and *R. rubripermanens* Marr et Stuntz. Both species are distinguished especially by the size of their carpophores and spore size.

MYKOFLÓRA FARSKÉ SKÁLY (okr. Plzeň-jih)

Luboš Z e l e n ý

Lokalita Farská skála se nalézá v Plzeňské pahorkatině v okrese Plzeň-jih (Plzeňský kraj) mezi 13°26' až 13°28' v. d. a 49°38' až 49°39' s. š. asi 15 km jihovýchodně od krajského města Plzně. Nadmořská výška je v rozmezí 430-537 m (nejvyšší bod - buližnickový hřbítek Farská skála). Mapovací kvadrant: 6346d. Mykologicky zkoumaná oblast lesního komplexu a přilehlých částí je situována v katastrech obcí Nebílovy, Nebílovský Borek a Chválenice. Malá část na severu patří do katastru obce Losiná. Rozloha lesní plochy dle údajů Referátu životního prostředí okresu Plzeň-jih (stav k roku 1995) činí 242,4495 ha.

Zájmové území se nachází v oblasti regionálně geologické jednotky Barrandienu, která je součástí Bohemika (Středočeské oblasti) Českého masivu. Významné jsou horniny mladšího proterozoika (fyilitické břidlice, droby, silicity). Celá oblast je navíc silně ovlivněna výlevem granitoidního tělesa (západočeský pluton), jež vystupuje na povrch jako Štěnovický masiv. Jádro lesního komplexu Farské skály však budují buližníky, vystupující z plochého denudačního reliéfu na proterozoických břidlicích Štěnovické vrchoviny (Demek 1987).

Geomorfologicky lze tuto lokalitu zařadit do Plzeňské pahorkatiny jako součást regionální biochory Radyňská vrchovina, která se rozkládá od jihozápadního úpatí Brd až k údolí řeky Úhlavy.

Farská skála se nalézá na přechodu mezi asociací ilimerizovaných půd podzolových přírodních a zemědělsky zkulturnělých, příznačné jsou asociace půd písčito-hlinitých a hlinitopísčitých. Na vrcholky terénních vyvýšenin nejbližšího okolí se váží výchozy algonkických břidlic, budujících jádro celé široké oblasti. Odnosem zvětralého materiálu se ve středních částech svahů vytvořily svahové hlíny, často s příměsí kamenů buližníků, posunutých se z vyšších poloh. Na takto vzniklých svahovinách se vyvinuly hnědozemě a ilimerizované půdy.

Sledovaná oblast se nachází v mírně teplé klimatické oblasti ČR. Zabírá okresek B2 (dle Končeka), který je charakterizován jako mírně teplý, mírně suchý s převážně mírnou zimou. Roční úhrn srážek se pohybuje od 525 do 530 mm (srážkoměrná stanice Losiná), průměrná roční teplota je 8,1°C. V atmosférickém proudění převládají jihozápadní a západní směry větrů.

Lokalita Farská skála leží na rozvodnici dvou velkých západočeských povodí. Naprostá většina území je odvodňována do Úhlavy, zbylá část (malé oblasti na východě) připadá k povodí řeky Úslavy.

Podle fyto geografického členění České republiky spadá lokalita do fyto geografického obvodu Českomoravské mezofytikum, fyto geografický okres 31a – Plzeňská pahorkatina vlastní. Moravec (Fytocenologie, 1994) řadí území do kolinného stupně, jenž zahrnuje dva edafické klimaxy: dubohabřiny (*Carpinion*) na minerálně bohatších půdách a acidofilní doubravy (*Genisto germanicae-Quercion*) na kyselých, minerálně chudých půdách (převládají v jižních až západních Čechách). Ze zajímavějších rostlin zde roste kruštík širolistý (*Epipactis helleborine*), kručinka barvířská (*Genista tinctoria*), pstroček dvoulistý (*Maianthemum bifolium*), jaterník podléška (*Hepatica nobilis*), konvalinka vonná (*Convallaria majalis*), prstnatec májový (*Dactylorhiza majalis*), upolín vyšší (*Trollius altissimus*) a další.

Na lokalitě Farská skála probíhá soustavný mykologický výzkum od roku 1999. Během tří let jsem uskutečnil 121 zdokumentovaných návštěv. V roce 1999 v období od 12. března do 7. listopadu (32 návštěv), v roce 2000 od 15. března do 29. listopadu (35 návštěv) a v roce 2001 od 9. února do 1. prosince (54 návštěv). Výsledky výzkumu jsem prezentoval v diplomové práci úspěšně obhájené na katedře biologie pedagogické fakulty ZČU v Plzni pod názvem Makromycety Farské skály (okres Plzeň-jih).

Seznam druhů makromycetů nalezených na lokalitě Farská skála do roku 2002

Myxomycetes - hlenky

Badhamia utricularis (Bull.) Berk. – na zbytcích silážované kukuřice; *Enteridium lycoperdon* (Bull.) Farr – na odumřelém dřevě *Quercus* a *Pinus*; *Fuligo septica* (L.) F. H. Wigg. – na pařezech, větvích i kořenech *Picea* a *Tilia*; *Lycogala epidendrum* (L.) Fr. – na trouchnivějších kmenech, větvích a pařezech nejružnějších dřevin; *Tubifera ferruginosa* (Batsch) J. F. Gmel. - na mrtvém kmeni *Betula*.

Ascomycetes – houby vřeckovýtrusné

Apiocrea chrysosperma (Tul.) Sydow - na plodnicích *Xerocomus chrysenteron* (Bull.) Quél.; *Ascocoryne sarcoides* (Jacq.) Groves et Wilson – v podobě imperfektního stadia *Coryne dubia* (Pers.) Gray [*C. sarcoides* (Jacq.) Tul.] - na tlející větvičce *Quercus*, na

řezné ploše pařezu *Tilia cordata*, na klacíku *Alnus glutinosa*; *Ciboria amentacea* (Balbis) Fuckel - na loňských spadlých jehnědách *Alnus glutinosa*; *Colpoma quercinum* (Pers.) Wallr. - na mrtvých větvičkách *Quercus*; *Cudoniella clavus* (Alb. et Schwein.) Dennis - na ve vodě ponořených větvičkách *Alnus glutinosa*; *Dasyscyphus bicolor* (Bull.) Fuckel var. *rubi* (Bres.) Dennis - na loňských prutech *Rubus idaeus*; *Diatrype disciformis* (Hoffm.) Fr. - na spadlých větévkách *Fagus*, ale i *Carpinus*; *Diatrype stigma* (Hoffm.) Fr. - na větvičkách *Fagus*, ale i *Carpinus*; *Diatrypella quercina* (Pers.) Cooke - na starých odumřelých větvích *Quercus*; *Discina perlata* (Fr.) Fr. - na řezné ploše trouchnivějšího pařezu *Picea*; *Elaphomyces granulatus* Fr. - v zemi pod *Picea*, *Larix*, *Pinus*; *Geopyxis carbonaria* (Alb. et Schwein.) Sacc. - na rok starém spáleništi po těžbě dřeva; *Humaria hemisphaerica* (F. H. Wigg.) Fuckel - na spáleništi pod *Tilia*; *Hymenoscyphus fructigenus* (Bull.) Gray - na samičích šišticích *Alnus glutinosa* a na loňských číškách *Fagus*; *Hypoxylon fragiforme* (Pers.) Kickx - na odumřelých větvích a kmenech *Fagus*; *Hypoxylon fuscum* (Pers.) Fr. - na větvích listnáčů; *Hypoxylon multifforme* (Fr.) Fr. - na trouchnivějších kmenech *Betula pendula*; *Choiromyces meandriformis* Vittad. - pod *Tilia cordata* a *Quercus*; *Lachnellula hahniana* (Seaver) Dennis - na odumřelých větévkách *Larix*; *Leotia lubrica* Pers. - pod *Fagus* a *Betula pendula*; *Neogyromitra gigas* (Krombh.) Imai - na starém trouchnivějším pařezu *Picea*; *Otidea onotica* (Pers.) Fuckel - pod *Tilia* a *Quercus*; *Peckiella viridis* (Alb. et Schwein.) Sacc. - na *Russula cyanoxantha* a *Russula vesca*; *Pyrenopeziza rubi* (Fr.) Rehm - na loňských prutech *Rubus idaeus*; *Rhytisma acerinum* (Pers.) Fr. - v podobě konidiového stadia *Melasmia acerina* Lév. na živých listech *Acer platanoides* a *Acer pseudoplatanus*; *Nectria cinnabarina* (Tode) Fr. - v podobě imperfektního stadia *Tubercularia vulgaris* Tode na spadlých větvích *Tilia*, *Populus tremula* a *Sorbus aucuparia*; *Ustulina deusta* (Fr.) Lind - na pařezech *Tilia*, *Betula pendula* a *Fagus*; *Xylaria carpophila* (Pers.) Fr. - na starých číškách *Fagus*; *Xylaria hypoxylon* (L.) Grev. - na pařezech či větvích *Acer pseudoplatanus*, *Tilia*, *Fagus*, *Quercus*.

Basidiomycetes – houby stopkovýtusné

Heterobasidiomycetidae: *Auricularia auricula-judae* (Bull.) Wettst. - na větvích *Sambucus nigra*, *Acer pseudoplatanus*, *Robinia* a *Quercus*; *Calocera cornea* (Batsch) Fr. - na odkorněných trouchnivějších větvích *Quercus*; *Calocera viscosa* (Pers.) Fr. - na tlejících pařezech a kořenech *Picea*; *Dacrymyces stillatus* Nees - na větvích, pařezech a kmenech *Picea*; *Exidia plana* (F. H. Wigg.) Donk - na mrtvých větvích *Quercus*, *Fagus*, *Betula pendula*, *Sorbus aucuparia* a *Acer pseudoplatanus*; *Exidia saccharina* (Alb. et Schwein.) Fr. - na padlém kmeni *Pinus* a na odumřelé větvi *Picea*; *Exidia truncata* Fr. - na odumřelých větvích *Quercus*; *Pseudohydnum gelatinosum* (Scop.) P. Karst. - na tlejícím pařezu *Picea*; *Tremella foliacea* (Pers.) Pers. - na padlém kmeni

Betula pendula a na mrtvém kmeni *Alnus glutinosa*; *Tremella mesenterica* Retz. - na větvičce *Salix fragilis*.

Homobasidiomycetidae:

Aphylophorales: *Antrodia serialis* (Fr.) Donk. - na pařezu *Picea*; *Auriculariopsis ampla* (Lév.) Maire - na klacíku *Populus tremula* a na větvičce *Quercus*; *Auriscalpium vulgare* Gray - na šiřce *Pinus nigra*; *Bjerkandera adusta* (Willd.) P. Karst. - na pařezech *Quercus* a *Betula pendula*; *Bjerkandera fumosa* (Pers.) P. Karst. - na pařezu *Fraxinus*; *Cantharellus cibarius* Fr. - na zemi pod *Quercus*, *Tilia* a *Fagus*; *Cantharellus tubaeformis* (Bull.) Fr. - na zemi pod *Picea*; *Cerocorticium molare* (Chaill. in Fr.) Jülich et Stalpers - na spodní straně mrtvých větví *Quercus*; *Clavulina cinerea* (Bull.) J. Schröt. - v listnatých i smířených úsecích lesa; *Clavulina cristata* (Holmsk.) J. Schröt. - v listnatých i smířených úsecích lesa; *Clavulina rugosa* (Bull.) J. Schröt. - v mechu pod *Picea*; *Coniophora puteana* (Schum.) P. Karst. - na spadlé větvičce *Quercus*; *Craterellus cornucopioides* (L.) Pers. - na zemi pod *Tilia*, *Quercus* a *Carpinus*; *Daedalea quercina* (L.) Pers. - na pařezech *Quercus*; *Daedaleopsis confragosa* (Bolton) J. Schröt. - na větvích, pařezech i kmenech *Alnus glutinosa*, *Salix* sp., *Populus tremula*, *Betula pendula*, *Sorbus aucuparia* a *Alnus incana*; *Fomes fomentarius* (L.) Fr. - na mrtvých i živých kmenech větvích *Betula pendula* a větví *Alnus incana*; *Fomitopsis pinicola* (Sw.) P. Karst. - na pařezech, kmenech i na větvích *Picea*; *Ganoderma* cf. *carosum* Pat. - na ztrouchnivělém kmeni blíže neurčeného stromu; *Ganoderma lipsiense* (Batsch) G. F. Atk. - na odumřelých kmenech *Salix* sp., *Alnus glutinosa*, *Betula pendula*, *Fagus* a *Picea*; *Gloeophyllum odoratum* (Wulfen) Imaz. - na řezné ploře pařezů *Picea*, na latích oplocenek lesních školek; *Gloeophyllum sepiarium* (Wulfen) P. Karst. - na řezných plochách pařezů *Picea* a na latích oploceném lesních školek; *Hapalopilus rutilans* (Pers.) P. Karst. - na větvičkách *Quercus*, *Tilia* a padlém kmeni *Sorbus aucuparia*; *Heterobasidion annosum* (Fr.) Bref. - na bázích kmenů *Picea*; *Hydnum repandum* L. - na zemi pod *Tilia*; *Hymenochaete rubiginosa* (Dicks.) Lév - na odumřelém kmeni *Quercus*; *Hyphoderma radula* (Fr.) Donk - na odumřelých větvích *Betula pendula*, *Sorbus aucuparia* a *Prunus* sp.; *Inonotus radiatus* (Sowerby) P. Karst. - na odumřelých větvích, kmenech a pařezech *Alnus glutinosa*; *Laxitextum bicolor* (Pers.) Lenz - na trouchnivějících kmenech *Populus tremula* a *Betula pendula*; *Merulius tremellosus* Schrad. - na větví neurčeného listnáče; *Oligoporus ptychogaster* (F. Ludwig) R. et O. Falck - na holé zemi v jehličí imperfektní stadium *Ptychogaster albus* Corda, pod *Pinus* a *Picea*; *Phaeolus schweinitzii* (Fr.) Pat. - na pařezu a bázi kmene *Larix*, na bázi kmene *Picea*; *Phellinus igniarius* (L.) Quél. - na živých i mrtvých větvích a kmenech *Salix fragilis*; *Phellinus pini* (Brot.) A. Ames - na *Larix*; *Phellinus punctatus* (Fr.) Pilát - na odumírajících větvích a kmenech *Salix fragilis*; *Phellinus tuberculatus*

(Baumg.) Niemelä – na mrtvých i živých keřích *Prunus spinosa*; *Piptoporus betulinus* (Bull.) P. Karst. – na mrtvých i živých kmenech a větvích *Betula pendula*; *Postia caesia* (Schrad.) P. Karst. – na pařezech a padlých kmenech *Picea*; *Postia fragilis* (Fr.) Jülich – na pařezu *Picea*; *Postia stiptica* (Pers.) Jülich – na bázi živého kmene *Picea*, ale i na pařezu či silnějších větvích; *Pycnoporus cinnabarinus* (Jacq.) P. Karst. – na klacíku *Tilia*; *Ramaria abietina* (Pers.) Quéf. – na zemi a kolem pařezů *Picea*; *Schizophyllum commune* Fr. – na větvích, pařezech, živých i mrtvých kmenech *Fagus*, *Tilia*, *Quercus*; *Steccherinum ochraceum* (Pers.) Gray – na větvi *Alnus glutinosa*; *Stereum gausapatum* (Fr.) Fr. – na kmeni *Quercus*; *Stereum hirsutum* (Willd.) Gray – na větvích, pařezech a kmenech listnáčů; *Stereum ochraceo-flavum* (Schwein.) Ellis – na větvích *Salix fragilis*, na slabých větvích *Quercus*, *Sorbus aucuparia* a *Populus tremula*; *Stereum rugosum* (Pers.) Fr. – na mrtvém dřevě *Quercus*, *Fagus* a *Betula pendula*; *Stereum sanguinolentum* (Alb. et Schwein.) Fr. – na pařezech a větvích *Picea*; *Thelephora terrestris* Ehrh.: Fr. – na pařezech, větvíčkách a šiškách jehličnanů, ale i na mladých semenáčcích a v jehličí pod *Picea* a *Pinus* sp.; *Trametes hirsuta* (Wulfen) Pilát – na větvích a kmenech *Salix* sp. a *Betula pendula*; *Trametes ochracea* (Pers.) Gilb. et Ryvarden – na trouchnivějících větvích *Populus tremula* a *Salix* sp.; *Trametes versicolor* (L.) Pilát – na trouchnivějících větvích, pařezech a mrtvých kmenech *Fagus*, *Quercus*, *Tilia* sp. a *Acer* sp.; *Trichaptum abietinum* (Pers.) Ryvarden – na větvích a trouchnivějícím kmeni *Picea* a *Pinus* sp.; *Vuilleminia comedens* (Nees) Maire – na větvích *Quercus* a *Salix fragilis*.

Polyporales: *Pleurotus dryinus* (Pers.) P. Kumm. – na živých kmenech *Picea*; *Pleurotus ostreatus* (Jacq.) P. Kumm. – na trouchnivějících větvích a kmenech *Sorbus aucuparia*, *Betula pendula* a *Populus tremula*; *Pleurotus pulmonarius* (Fr.) Quéf. – na *Betula pendula*, *Salix* sp. a *Tilia* sp.; *Polyporus brumalis* (Pers.) Fr. – na větvíčkách *Betula pendula* a *Populus tremula*; *Polyporus ciliatus* f. *lepideus* Fr. – na větvičce *Tilia* a na klacíku *Alnus*.

Boletales: *Boletus edulis* Bull. – na zemi pod *Quercus*, *Tilia*, *Fagus*, *Picea* a *Pinus*; *Boletus erythropus* Pers. – na zemi pod *Tilia*, *Quercus*, *Salix* sp. a *Acer pseudoplatanus*; *Boletus luridus* Schaeff. – v trávě na zemi pod *Tilia*; *Boletus reticulatus* Schaeff. – na zemi pod *Quercus* a *Tilia*; *Gomphidius glutinosus* (Schaeff.) Fr. – v mechu pod *Picea*; *Hygrophoropsis aurantiaca* (Wulfen) Maire. – na pařezech a rozkládajícím se dřevu *Picea* a *Pinus*; *Chalciporus piperatus* (Bull.) Singer – na zemi pod *Picea* a *Betula pendula*; *Chroogomphus rutilus* (Schaeff.) O. K. Mill. – na zemi pod *Pinus*; *Leccinum pseudoscabrum* (Kallenb.) Šutara – na zemi pod *Carpinus* a *Fraxinus*; *Leccinum rufescens* (Konrad) Šutara – na zemi pod *Betula pendula* a *Populus tremula*; *Leccinum rufum* (Schaeff.) Kreisel – na zemi pod *Populus tremula* a *Fraxinus*; *Leccinum scabrum* (Bull.) Gray. – na zemi pod *Betula pendula*; *Leccinum variicolor* Watling – na zamokřeně půdě pod *Betula pendula* a *Picea*; *Paxillus atrotomentosus* (Batsch) Fr. – na

pařezech *Picea* a *Pinus*; *Paxillus involutus* (Batsch) Fr. – na zemi pod nejrůznějšími dřevinami; *Suillus grevillei* (Klotzsch) Singer – na zemi pod *Larix*; *Suillus luteus* (L.) Gray – v trávě pod *Pinus* sp. a *Betula pendula*; *Suillus variegatus* (Sw.) Kuntze – na zemi pod *Pinus*; *Tapinella panuoides* (Fr.) J.-E. Gilbert – na trouchnivějícím pařezu a kmenu *Picea*; *Tylophilus felleus* (Bull.) P. Karst. – na zemi pod *Pinus* a *Picea*; *Xerocomus badius* (Fr.) Kühner ex Gilb. – na zemi pod *Quercus*, *Picea* a *Pinus*; *Xerocomus pruinatus* (Fr. & Hök) Quél. – na zemi pod *Quercus* a *Picea*; *Xerocomus chrysenteron* (Bull.) Quél. – na zemi pod *Quercus*, *Tilia* a *Picea*; *Xerocomus subtomentosus* (L.) Quél. – na zemi pod *Quercus*, *Tilia*, *Picea* a *Pinus*.

Agaricales: *Agaricus arvensis* Schaeff. – na světlých okrajích lesa, v křovinách; *Agaricus campestris* L. – na louce a poli lemující kraj lesa; *Agaricus sylvaticus* Schaeff. – na zemi v opadu *Picea*; *Agaricus silvicola* (Vittad.) Sacc. – na zemi pod *Acer pseudoplatanus*, *Tilia* a *Quercus*; *Agrocybe praecox* (Pers.) Fayod – na louce při kraji lesa; *Agrocybe semiorbicularis* (Bull.) Fayod – v detritu u potoka; *Amanita battarrae* Boud. – na zemi pod *Quercus*, *Fagus*, *Picea* a *Betula pendula*; *Amanita mappa* (Batsch) Quél. – na zemi pod *Pinus*, *Picea*, *Quercus* a *Tilia*; *Amanita muscaria* (L.) Pers. – na zemi pod *Betula pendula*, *Picea* a *Pinus*; *Amanita pantherina* (DC.) Krombh. – na kraji lesa pod *Populus tremula* a *Picea*; *Amanita porphyria* (Alb. et Schwein.) Schumm. – na zemi pod *Pinus* a *Picea*; *Amanita rubescens* Pers.: Fr. – na zemi pod *Tilia*, *Quercus*, *Acer pseudoplatanus*, *Fagus* a *Picea*; *Amanita spissa* (Fr.) P. Kumm. – na zemi pod *Picea*, *Tilia*, *Fagus*, *Acer pseudoplatanus* a *Betula pendula*; *Amanita vaginata* (Bull.) Lam. – v detritu pod *Picea*, *Betula pendula* a *Quercus*; *Armillaria bulbosa* (Barla) Kile et Watling – na pařezu *Quercus* a kolem něj; *Armillaria ostoyae* (Romagn.) Herink – na pařezech, ale i živých kmenech *Picea*; *Baeospora myosura* (Fr.) Singer – na šiškách *Picea*; *Bolbitius vitellinus* (Pers.) Fr. – na louce při kraji lesa, v detritu pod *Tilia* a *Acer pseudoplatanus*; *Calocybe gambosa* (Fr.) Donk – při travnatých okrajích lesních cest pod *Sorbus aucuparia*, *Prunus avium* a *Acer pseudoplatanus*; *Camarophyllus pratensis* (Pers.) P. Kumm. – v trávě na kraji lesa; *Camarophyllus virgineus* (Wulfen) Karst. – na louce při kraji lesa; *Clitocybe brumalis* (Fr.) P. Kumm. – v detritu pod *Fagus* a *Picea*; *Clitocybe clavipes* (Pers.) P. Kumm. – na zemi pod *Picea*; *Clitocybe fragrans* (Sowerby) P. Kumm. – v mechu při kraji lesní cesty pod *Picea*; *Clitocybe gibba* (Pers.) P. Kumm. – v detritu *Quercus* a *Tilia*; *Clitocybe incilis* (Fr.) Quél. – ve smíšených i listnatých úsecích lesa; *Clitocybe metachroa* (Fr.) P. Kumm. – v jehličí a v mechu pod *Picea*; *Clitocybe odora* (Bull.) P. Kumm. – v detritu pod *Quercus*, *Tilia*, *Acer pseudoplatanus*, *Fagus* a *Picea*; *Clitocybe phyllophila* (Fr.) P. Kumm. – v jehličí pod *Picea*; *Clitocybe vibecina* (Fr.) Quél. – při kraji lesní cesty v mechu pod *Picea*; *Clitopilus prunulus* (Scop.) P. Kumm. – na zemi pod *Tilia*, *Quercus*, *Fraxinus* a *Picea*; *Collybia hariolorum* (DC.) Quél. – v detritu *Fagus* a *Quercus*; *Collybia marasmioides* (Brit-

zelm.) Bresinsky et Stangl - na trouchnivém pařezu listnáče, zřejmě *Quercus*; *Coprinus atramentarius* (Bull.) Fr. - v příkopu u lesní cesty pod *Picea* a *Quercus*; *Coprinus comatus* (O. F. Müll.) Pers. - na zemi pod *Populus tremula*, *Acer pseudoplatanus* a *Picea*; *Coprinus micaceus* (Bull.) Fr. - na pařezech, zetlelém dřevě, větvích a kořenech *Fagus*, *Populus tremula*, *Betula pendula* a *Quercus*; *Cortinarius alboviolaceus* (Pers.) Fr. - na zemi pod *Tilia* a *Carpinus*; *Cortinarius pholideus* (Fr.) Fr. - na zemi pod *Betula pendula*; *Cortinarius trivialis* Lange. - v detritu pod *Populus tremula*; *Cortinarius violaceus* (L.) Fr. - na zemi pod *Acer pseudoplatanus*, *Quercus* a *Picea*; *Crepidotus variabilis* (Pers.) P. Kumm. - na větvíčkách a listí *Tilia*, *Fagus*, *Quercus* a *Carpinus*, ale i na lodyhách bylin a na trávě; *Cystoderma amianthinum* (Scop.) Konrad et Maubl. - při okrajích lesních cest v mechu a trávě pod *Picea*; *Cystoderma carcharias* (Pers.) Fayod - na zemi pod *Betula pendula*; *Cystoderma terrei* (Berk. et Broome) Harmaja - v detritu pod *Picea*; *Dermocybe cinnamomea* (L.) Wünsche - na zemi pod *Pinus* a *Picea*; *Dermocybe semisanguinea* (Fr.) M. M. Moser - na zemi pod *Pinus* a *Picea*; *Entoloma clypeatum* (L.) P. Kumm. - na holé zemi pod *Prunus spinosa*; *Entoloma verum* Lundell - při krajích lesních cest pod *Quercus*, *Salix* sp., *Picea*, *Betula pendula*, *Tilia* a *Fraxinus*; *Flammulina velutipes* (Curt.) Singer - na pařezu *Quercus* a na trouchnivějším kmeni *Betula pendula*; *Galerina marginata* (Batsch) Kühner - na pařezu *Picea*; *Gymnopus confluens* (Pers.) Antonín, Halling et Noordel - pod *Quercus*, *Fagus*, *Acer pseudoplatanus* a *Picea*; *Gymnopus dryophilus* (Bull.) Murrill - v opadu *Quercus*; *Hygrocybe chlorophana* (Fr.) P. Karst. - louka na kraji lesa; *Hygrocybe conica* (Scop.) P. Kumm. - louka na kraji lesa; *Hygrocybe psittacina* (Schaeff.) Wünsche - louka na kraji lesa; *Hygrophorus eburneus* (Bull.) Fr. - v podrostu *Fagus*; *Hygrophorus lucorum* Kalchbr. - v trávě pod *Larix*; *Hygrophorus pustulatus* (Pers.) Fr. - na zemi pod *Picea*; *Hypholoma capnoides* (Fr.) P. Kumm. - na pařezech *Picea* nebo v jejich okolí; *Hypholoma fasciculare* (Huds.) P. Kumm. - na pařezech, trouchnivějících kmenech a větvích *Picea*, *Quercus* a *Betula pendula*; *Hypholoma sublateralitium* (Fr.) Quél. - na trouchnivějícím pařezu *Betula pendula*; *Inocybe geophylla* (Sowerby) P. Kumm. - na vlhkých místech, v mechu, kolem lesních cest pod *Picea*, *Quercus* a *Acer pseudoplatanus*; *Inocybe lacera* (Fr.) P. Kumm. - při krajích lesních cest pod *Quercus*, *Betula pendula*, *Acer pseudoplatanus* a *Picea*; *Kuehneromyces mutabilis* (Schaeff.) Singer et A. H. Sm. - na trouchnivějících pařezech a dřevě *Tilia*, *Quercus*, *Betula pendula*, *Acer pseudoplatanus*; *Laccaria amethystea* (Bull.) Murrill - v detritu pod *Quercus*, *Tilia* a *Picea*; *Laccaria laccata* (Scop.) Berk. et Broome - v detritu pod *Quercus*, *Tilia* a *Picea*; *Lepiota clypeolaria* (Bull.) P. Kumm. - v detritu při okrajích lesních cest pod *Quercus*, *Tilia*, *Acer pseudoplatanus*; *Lepiota cristata* (Alb. et Schwein.) P. Kumm. - v detritu při krajích lesních cest; *Lepista inversa* (Scop.) Pat. - na zemi pod *Picea*; *Lepista nebularis* (Batsch) Harmaja - na zemi při krajích lesních cest pod *Quercus*, *Tilia*, *Acer* sp.

a *Fagus*; *Lepista nuda* (Bull.) Cooke - při krajích lesních cest, v křovinách, v detritu pod *Fagus* a *Picea*; *Lepista saeva* (Fr.) P. D. Orton - na louce při kraji lesa; *Leucocortinarius bulbiger* (Alb. et Schwein.) Singer - v detritu pod *Tilia*; *Limacella guttata* (Fr.) Konrad et Maubl. - na kraji lesa pod *Picea*; *Macrocystidia cucumis* (Pers.) R. Heim - v příkopu u silnice pod *Picea*; *Macrolepiota procera* (Scop.) Singer - v trávě kolem cest i mimo les; *Macrolepiota puellaris* (Fr.) M. M. Moser - na zemi pod *Picea*; *Macrolepiota rhacodes* (Vittad.) Singer - na zemi pod *Picea*, *Quercus* a *Tilia*; *Marasmiellus ramealis* (Bull.) Singer - na větvíčkách *Fagus* a *Tilia*, na starých prýtech *Rubus* sp.; *Marasmius androsaceus* (L.) Fr. - na jehličí *Pinus*; *Marasmius bulliardii* Quél. - na jehličí *Picea*; *Marasmius oreades* (Bolton) Fr. - v trávě na kraji lesa; *Marasmius scorodoni* (Fr.) Fr. - v jehličí pod *Picea*; *Melanoleuca cognata* (Fr.) Konrad et Maubl. - v příkopech u silnice pod *Picea* a *Quercus*; *Mycena alcalina* (Fr.) P. Kumm. - v detritu, trávě, na pařezech, větvích *Quercus*, *Tilia*, *Acer* sp. a *Picea*; *Mycena aurantiomarginata* (Fr.) Quél. - v detritu pod *Picea*; *Mycena epipterygia* (Scop.) Gray - v mechu, na rozkládajícím se dřevě nejrůznějších stromů; *Mycena galericulata* (Scop.) Gray - na pařezech a větvích *Quercus* a *Betula pendula*; *Mycena galopus* (Pers.) P. Kumm. - na rozkládajícím se zbytcích dřeva, pařezech, v detritu nejrůznějších listnáčů i jehličnanů; *Mycena pura* (Pers.) P. Kumm. - v detritu nejrůznějších listnáčů, ale i jehličnanů; *Mycena rosea* Gramberg - v detritu nejrůznějších listnáčů, ale i jehličnanů; *Mycena sanguinolenta* (Alb. et Schwein.) P. Kumm. - v detritu, na zbytcích kůry a větvíček nejrůznějších listnáčů, ale i *Picea*; *Mycena zephirus* (Fr.) P. Kumm. - v detritu pod *Picea* a *Quercus*; *Pholiota alnicola* (Fr.) Singer - na trouchnivějícím pařezu a mrtvém kmenu *Sorbus aucuparia*; *Pholiota lenta* (Pers.) Singer - v detritu a na trouchnivějící větvi nezjištěného listnáče; *Pholiota squarrosa* (Pers.) P. Kumm. - na trouchnivějících kmenech a pařezech *Sorbus aucuparia*, *Picea*, ale i paraziticky na kmenech *Populus tremula* a *Sorbus aucuparia*; *Pluteus cervinus* (Schaeff.) P. Kumm. - na trouchnivějících větvích, kmenech, pařezech a kořenech *Sorbus aucuparia*, *Alnus glutinosa*, *Betula pendula*, *Tilia* a *Fagus*; *Psathyrella piluliformis* (Bull.) P. D. Orton - na pařezu *Quercus*; *Psilocybe semilancelata* (Fr.) Quél. - na louce v trsech *Deschampsia cespitosa*; *Rhodocollybia butyracea* f. *asema* (Fr.) Antonín et al. - v listnatých i jehličnatých úsecích lesa; *Rhodocollybia butyracea* (Bull.) Lennox - ve všech typech lesa; *Rhodocollybia maculata* (Fr.) Sing. - v jehličí pod *Picea*; *Rickenella fibula* (Bull.) Raithehl. - na vlhkých místech v mechu pod *Picea* a *Fraxinus*; *Ripartites tricholoma* (Alb. et Schwein.) P. Karst. - na zemi pod *Quercus* a *Picea*; *Strobilurus esculentus* (Wulfen) Singer - na šiškách *Picea*; *Strobilurus stephanocystis* (Hora) Singer - na v zemi ponořených šiškách *Pinus nigra*; *Strobilurus tenacellus* (Pers.) Singer - na šiškách *Pinus nigra*; *Stropharia aeruginosa* (M. A. Curtis) Quél. - na tlejících větvíčkách a listí pod *Tilia*, *Acer pseudoplatanus*, *Populus tremula*, *Quercus* a *Fagus*; *Tephrocybe anthraci-*

phila (Lasch) P. D. Orton – na spáleništi pod *Tilia*; *Tricholoma fulvum* (DC.) Sacc. – na zemi pod *Betula*, *Fagus* a *Picea*; *Tricholoma inamoenum* (Fr.) Gill. – na zemi pod *Quercus*, *Tricholoma portentosum* (Fr.) Quél. – na zemi pod *Pinus*, *Carpinus* a *Quercus*; *Tricholoma saponaceum* (Fr.) P. Kumm. – na zemi pod *Picea* a *Quercus*; *Tricholoma sulphureum* (Bull.) P. Kumm. – na zemi pod *Quercus*, *Tilia* a *Carpinus*; *Tricholoma terreum* (Schaeff.) P. Kumm. – při krajích lesních cest pod *Pinus*; *Tricholoma ustale* (Fr.) P. Kumm. – v detritu pod *Fagus*; *Tricholomopsis rutilans* (Schaeff.) Singer – na rozkládajících se pařezech a kmenech *Picea*; *Tubaria hiemalis* Romagn. ex Bon – na tlejících větévkách *Alnus glutinosa* a *Betula pendula*; *Volvariella speciosa* (Fr.) Singer – na poli při okraji lesa; *Xeromphalina campanella* (Batsch) Maire – na tlejícím pařezu *Picea*; *Xerula radicata* (Relhan) Dörfelt – v detritu pod *Fagus*, *Tilia* a *Acer pseudoplatanus*.

Russulales: *Lactarius blennius* (Fr.) Fr. – v detritu pod *Fagus*; *Lactarius camphoratus* (Bull.) Fr. – na zemi pod *Quercus*, *Fagus* a *Tilia*; *Lactarius deterrimus* Gröger – v mechu podél lesních cest pod *Picea*; *Lactarius fuliginosus* (Fr.) Fr. – na zemi pod *Tilia* a *Pinus*; *Lactarius glyciosmus* (Fr.) Fr. – v houštinách pod *Picea* a *Betula pendula*; *Lactarius helvus* (Fr.) Fr. – v detritu pod *Tilia*, *Quercus* a *Picea*; *Lactarius lignyotus* Fr. – na zemi pod *Picea* a *Betula pendula*; *Lactarius mitissimus* (Fr.) Fr. – na zemi pod *Picea*, *Pinus*, *Quercus* a *Fagus*; *Lactarius necator* (J. F. Gmel.) Pers. – na zemi pod *Betula pendula*; *Lactarius porninsis* Rolland – na zemi pod *Larix*; *Lactarius pubescens* Fr. – na kraji lesa pod *Betula pendula*; *Lactarius quietus* (Fr.) Fr. – na zemi pod *Quercus*, *Picea*; *Lactarius rufus* (Scop.) Fr. – na zemi pod *Picea*, *Pinus*, *Fagus* a *Quercus*, *Tilia*; *Lactarius serifluus* (DC.) Fr. – při krajích cest v mechu a trávě pod *Quercus*, *Tilia* a *Picea*; *Lactarius subdulcis* (Bull.) Gray – v detritu pod *Fagus*; *Lactarius torminosus* (Schaeff.) Pers. – na kraji lesa pod *Betula pendula* a *Populus tremula*; *Lactarius vellereus* (Fr.) Fr. – na zemi pod *Picea*, *Quercus* a *Populus tremula*; *Lactarius vietus* (Fr.) Fr. – na zemi pod *Betula pendula*, *Quercus*, ale i *Fagus* a *Tilia*; *Russula aeruginea* Lindbl. – na zemi pod *Betula pendula*; *Russula badia* Quél. – na zemi pod *Pinus* a *Picea*; *Russula cyanoxantha* (Schaeff.) Fr. – na zemi pod *Quercus*, *Tilia* a *Fagus*; *Russula emetica* (Schaeff.) Pers. – na zemi pod *Betula pendula*; *Russula fellea* (Fr.) Fr. – v detritu pod *Fagus*; *Russula foetens* Pers. – v trávě, detritu pod *Tilia*, *Carpinus*, *Quercus* a *Betula pendula*; *Russula fragilis* (Fr.) Fr. – na zemi pod *Quercus* a *Picea*; *Russula chloroides* (Krombh.) Bres. – při kraji lesních cest pod *Tilia*, *Quercus*, *Picea* a *Fagus*; *Russula lutea* (Huds.) Gray – na zemi pod *Tilia*; *Russula nigricans* (Bull.) Fr. – na zemi pod *Quercus*, *Tilia* a *Fagus*; *Russula nobilis* Velen. – v detritu pod *Fagus*; *Russula ochroleuca* Pers. – na zemi pod *Picea*, *Quercus* a *Pinus*; *Russula olivacea* (Schaeff.) Pers. – na zemi pod *Populus tremula*, *Betula pendula*, *Picea* a *Quercus*; *Russula puellaris* Fr. – v mechu a jehličí pod *Picea*; *Russula queletii* Fr. – na zemi pod *Picea*; *Rus-*

sula undulata Velen. – na zemi pod *Quercus* a *Pinus*; *Russula vesca* Fr. – na zemi pod *Picea*, *Quercus* a *Tilia*; *Russula virescens* (Schaeff.) Fr. – na zemi pod *Tilia* a *Quercus*.

Gasteromycetes: *Bovista plumbea* Pers. – v trávě při kraji lesa; *Bovista pusilla* (Batsch): Pers. - na lesních cestách, v trávě na krajích lesa; *Calvatia excipuliformis* (Scop.) Perdeck – v trávě, detritu pod *Tilia*, *Acer pseudoplatanus* a *Picea*; *Calvatia utriformis* (Bull.) Jaap – na louce při kraji lesa; *Crucibulum laeve* (Huds.) Kambly et Lee – na větvičkách *Tilia*, *Sambucus nigra* a *Picea*; *Cyathus olla* Pers. – v detritu nej-různějších listnáčů; *Cyathus stercoreus* (Schwein.) Toni - na nezoraném poli při kraji lesa; *Cyathus striatus* (Huds.): Pers. - v detritu na zbytcích trav a bylin, na rozkládajícím se dřevě *Quercus*, *Tilia* a *Sambucus nigra*; *Lycoperdon foetidum* Bonord. – na zemi pod *Picea*; *Lycoperdon perlatum* Pers. – v detritu listnáčů i jehličnanů; *Lycoperdon pyriforme* Schaeff. - na tlejícím dřevě a pařezech listnáčů i jehličnanů; *Lycoperdon spadiceum* Pers. - na lesních světlinách a při krajích cest pod *Picea*; *Lycoperdon umbrium* Pers. – na zemi pod *Picea*; *Phallus impudicus* L. – v detritu pod *Fraxinus*, *Carpinus*, *Populus tremula*, *Pinus*, *Picea*; *Scleroderma areolatum* Ehrenb. - při okrajích lesních cest pod *Quercus*, *Betula pendula*, *Tilia*, *Acer pseudoplatanus* a *Picea*; *Scleroderma citrinum* Pers. – v detritu pod *Acer pseudoplatanus* a *Fagus*; *Vascellum pratense* (Pers.) Kreisel – na louce při kraji lesa.

Zhodnocení

V letech 1999-2002 bylo na lokalitě Farská skála v okrese Plzeň-jih nalezeno a určeno 299 druhů makromycetů, z toho 30 druhů askomycetů, 10 druhů heterobasidiomycetů, 242 zástupců podtřídy *Hymenomycetidae* a 17 druhů z podtřídy *Gasteromycetidae*. Kromě toho bylo nalezeno i 5 druhů z oddělení *Myxomycota*.

Přestože je převážná část lokality tvořena monokulturním porostem smrku (*Picea abies*), jsou dosažené výsledky velmi překvapující. Rovněž blízká přítomnost krajského města Plzně a s tím související zvýšený počet potencionálních houbařů či zhoršené životní podmínky příliš nezasahují do bohaté mykoflóry oblasti. Naopak nálezy některých bioindikačních hub svědčí o změně životního prostředí k lepšímu. Kromě velmi obvyklých a všudypřítomných druhů, příznačných pro daný typ porostu, se na lokalitě objevují i druhy méně časté. Vyskytují se jen velmi zřídka a málokdy nebo patří k nepříliš hojným zástupcům mykoflóry Plzeňska. Jedná se zejména o druhy *Cudoniella clavus* (Alb. et Schwein.) Dennis, *Cortinarius violaceus* (L.) Fr., *Laxitextum bicolor* (Pers.) Lenz, *Leucocortinarius bulbiger* (Alb. et Schwein.) Singer a *Lima-cella guttata* (Fr.) Konrad et Maubl. Také *Discina perlata* (Fr.) Fr., *Macrolepiota puellaris* (Fr.) M. M. Moser nebo *Neogyromitra gigas* (Krombh.) Imai jsou druhy vyskytující se na Plzeňsku jen velmi zřídka (sporadicky), kdežto v jiných oblastech u nás jsou dosti hojné. Mimořádný význam přikládám nálezu velmi vzácné čišenky *Cyathus*

stercoreus (Schwein.) Toni. Především nálezy těchto ojedinělých, méně častých a vzácnějších druhů předurčují lokalitu k dalšímu mykologickému pátrání.

L i t e r a t u r a

- Dennis R. W. G. (1981): British Ascomycetes. – J. Cramer, 1-585. Vaduz.
- Hagara L., Antonín V. et Baier J. (1999): Houby. - Aventinum, 1-416. Praha.
- Jülich W. (1984): Die Nichtblätterpilze, Gallertpilze und Bauchpilze (Aphylophorales, Heterobasidiomycetes, Gastromycetes). - VEB Gustav Fischer Verlag, 1-462. Jena.
- Mergl M. et Vohradský O. (2000): Vycházky za geologickými zajímavostmi Plzně a okolí. - KOURA publishing, 1-270. Mariánské Lázně.
- Moser M. (1983): Die Röhrlinge und Blätterpilze (Polyporales, Boletales, Agaricales, Russulales). - VEB Gustav Fischer Verlag, 1-462. Jena.
- Stephenson S. L. et Stempen H. (1994): Myxomycetes. A handbook of slime molds.- Timber Press, 1-183. Portland, Oregon.
- Zelený L. (1999): Geografie obce Nebílovy. – Ms., práce k postupové zkoušce, Katedra geografie ZČU v Plzni, 1-47. Plzeň.
- Zelený L. (2002): Makromycety Farské skály (okr. Plzeň-jih). – Ms., diplomová práce, Katedra biologie ZČU v Plzni, 1-152. Plzeň.

Luboš Z e l e n ý: Mycoflora of the Farská skála (distr. Plzeň-jih)

The author summarized data about collections of 299 makromycetes having been found in the Farská skála area (distr. Plzeň-jih) during the years 1999-2002.

VYBRANÉ MIKROSKOPICKÉ A DŘEVOKAZNÉ HOUBY ZJIŠTĚNÉ ODDĚLENÍM DENDROLOGIE A PAMÁTNÝCH STROMŮ AOPK ČR NA ÚZEMÍ ČR V LETECH 2000 – 2002 I. NÁLEZY V CHRÁNĚNÝCH ÚZEMÍCH

K. Černý, A. Švecová, B. Gregorová a V. Holub

Oddělení biologických rizik Agentury ochrany přírody a krajiny (AOPK) ČR (od r. 2003 odd. dendrologie a památných stromů) se zabývá zdravotním stavem dřevin, a to zejména dřevin rostoucích mimo les na celém území naší republiky. V rámci této činnosti mimo jiné zaznamenáváme přítomnost parazitických hub a dalších organismů, které různým způsobem ovlivňují zdravotní stav dřevin. Kromě determinace

patogenů se zabýváme také studiem výskytu, významu a mechanismů působení některých parazitických hub. Problematice změn a sledování zdravotního stavu dřevin rostoucích mimo les se naše pracoviště věnuje již od roku 1992. V tomto článku předkládáme přehled vybraných mikroskopických a dřevokazných hub, které jsme zjistili na dřevinách v chráněných územích, na památných stromech, ve významných krajinných prvcích (VKP) apod. (dle zákona č. 114/1992 Sb) v letech 2000 – 2002.

Informace o chřadnoucích dřevinách a o případném výskytu patogenů získáváme jednak prostřednictvím naší posudkové činnosti, jednak zajišťováním metodické pomoci pro orgány státní správy, v některých případech také při spolupráci s našimi regionálními pracovišti - středisky AOPK ČR, ale i s Lesy ČR s.p. a pracovišti Povodí s.p. Žádosti o posouzení zdravotního stavu dřevin jsou často doprovázeny odebranými vzorky poškozených pletiv, případně plodnicemi makromycetů. V některých případech zajišťují odběry vzorků naši pracovníci přímo v terénu. Část údajů byla získána při vlastní výzkumné činnosti našeho pracoviště v rámci řešení projektu VaV 640/5/00 „Monitoring zdravotního stavu dřevin“ a sledování příčinných souvislostí šíření významných patogenů pro zlepšení ekologické stability a druhové diverzity s ohledem na klimatické a antropogenní vlivy“ (např. Gregorová et al. 2002).

Zaslané nebo odebrané vzorky jsou mikroskopovány, případně kultivovány a zjištěné významnější mikroskopické houby, pokud to lze, jsou herbářovány nebo uloženy do sbírky (položky a kmeny uložené do sbírky nebo do herbáře AOPK jsou v přehledu označeny hvězdičkou (*). Evidovány jsou údaje nejen o obligátních, oportunních (kterých je většina) a slabých parazitech a dřevokazných houbách, ale často i o lignikolních a foliikolních saprofytech a hyperparazitických houbách.

Cílem tohoto článku je publikace části těchto nálezů, mezi nimiž najdeme jak druhy naprosto běžné a široce rozšířené, tak i druhy vzácnější nebo přehlížené. Druhy jsou v následujícím přehledu uvedeny ve vyšších taxonomických skupinách (*Ascomycotina*, mitosporické houby, *Basidiomycotina*) a v rámci těchto skupin jsou druhy dále seřazeny abecedně. U každého druhu je uveden hostitel, lokalita a datum sběru. U některých dřevokazných hub jsou uvedeny i bližší okolnosti nálezu (mikrolokalita, lokalizace na stromě, počet napadených jedinců aj.).

Pleomorfní taxony jsou vždy uváděny pod jménem holomorfy. Pokud byla zjištěna pouze anamorfa, je uvedeno její jméno za jménem holomorfy. Pokud byla zjištěna obě stadia, jsou jejich jména oddělena znaménkem plus. Jména hub a autorské zkratky jsou (kromě několika výjimek) uváděny v souhlasu s Index Fungorum (<http://www.indexfungorum.org>). Druhy byly určovány podle publikací Barr 1978, Braun 1995, Ellis 1971, Ellis 1976, Ellis et Ellis 1997, Kotlaba 1984, Sutton 1980, Urban 1958, Verkley 1999 a podle řady prací menšího rozsahu.

Ascomycotina

- Apiognomonium tiliae* (Rehm) Höhn., *Gloeosporium tiliae* Oudem.
Tilia cordata, Veltrusy, park, okr. Mělník, 29.5.2001*; PP Hájký, Šebkovice, okr. Třebíč, 12.7.2001.
Nasavrky, rybník, CHKO Železné hory, okr. Chrudim, 10.9.2002
- Botryosphaeria dothidea* (Moug.) Ces. et De Not.
Acer pseudoplatanus, PP Myslivna, okr. Český Krumlov, 16.10.2002*
- Chaetosphaeria* sp. + *Graphium penicilloides* agg.
Populus nigra, Doubice, CHKO Labské pískovce, okr. Děčín, 01.2001*
- Ciboria rufofusca* (O. Weberb.) Sacc.
Abies alba, na rozpadajících se zbytcích šišek, NPR Salajka, okr. Frýdek-Místek, 5.5.2002
- Cryptodiaporthe castanea* (Tul. et C. Tul.) Wehm.
Castanea sativa, PP Kaštanka, Nasavrky, okr. Chrudim, 4.12.2000*
- Cryptodiaporthe hystrix* (Tode) Petr.
Acer pseudoplatanus, PP Myslivna, okr. Český Krumlov, 16.10.2002
- Cryptodiaporthe* cf. *lebiseyi* (Desm.) Wehm., *Phomopsis* sp.
Acer pseudoplatanus, PP Myslivna, okr. Český Krumlov, 16.10.2002*
- Cryptodiaporthe populea* (Sacc.) Butin, *Discosporium populeum* (Sacc.) B. Sutton
Populus nigra, Nasavrky, u rybníka, CHKO Železné hory, okr. Chrudim, 21.5.2002*. – Svor, CHKO Lužické hory, okr. Česká Lípa, 21.5.2002; Horní Světlá, CHKO Lužické hory, okr. Česká Lípa, 21.5.2002
P. tremula, PP Červená louka, okr. Rakovník, 16.5.2002
- Cryptosphaeria lignyota* (Fr.) Auersw.
Populus tremula, PP Červená louka, okr. Rakovník, 16.5.2002*
- Diatrype disciformis* (Hoffm.) Fr.
Fagus sylvatica, Ostrovecký potok, CHKO Křivoklátsko, okr. Rokycany, 31.3.2002*
Quercus robur, PP Královská obora, Praha 7, 16.8.2001
- Diatrypella favacea* (Fr.) Ces. et De Not.
Betula pendula, PP Královská obora, Praha 7, 10. 4.2002*
- Diatrypella* cf. *favacea* (Fr.) Ces. et De Not.
Acer pseudoplatanus, PP Myslivna, okr. Český Krumlov, 16.10.2002*
- Diatrypella quercina* (Pers.) Nitschke
Castanea sativa, Monako, Slatiňany, CHKO Železné hory, okr. Chrudim, 4.11.2000*
- Enchnoa lanata* Fr.
Betula pendula, PP Královská obora, Praha 7, 10.4.2002*

Eutypa acharii Tul. et C. Tul.

Acer pseudoplatanus, PP Myslivna, okr. Český Krumlov, 16.10.2002*

Fenestella vestita (Fr.) Sacc.

Acer pseudoplatanus, PP Myslivna, okr. Český Krumlov, 16.10.2002*

Gelasinospora tetrasperma Dowding

Populus nigra, Doubice, CHKO Labské pískovce, okr. Děčín, 11.2000*

Glomerella cingulata (Stoneman) Spauld. et H. Schrenk, *Colletotrichum gloeosporioides* (Penz.) Penz. et Sacc.

Salix sp., VD Pílská, CHKO Žďárské vrchy, okr. Žďár a. Sáz., 2.8.2002*

Hymenoscyphus fagineus (Pers.) Dennis

Fagus sylvatica, v opadu na bukových číškách, NPR Salajka, okr. Frýdek-Místek, 5.5.2002

Hypoxylon deustum (Hoffm.) Grev.

Acer pseudoplatanus, NPR Vývěry Punkvy, okr. Blansko, 9.8.2002

Fagus sylvatica, NPR Vývěry Punkvy, okr. Blansko, 9.8.2002

Tilia cordata, mezi Telčí a Vanůvkem, okr. Jihlava, památný strom, 13.7.2000

T. platyphyllos, Praskolesy, okr. Jihlava, památný strom, 13.7.2000

Leucostoma niveum (Hoffm.) Höhn., *Cytospora nivea* (Hoffm.) Sacc.

P. tremula, PP Červená louka, okr. Rakovník, 16.5.2002;

Melanconis modonia Tul. et C. Tul., *Coryneum* sp.

Castanea sativa, PP Kaštanka, okr. Chrudim, 4.12.2000*

Melanconis stilbostoma (Fr.) Tul. et C. Tul. + *Melanconium* sp.

Betula pendula, PP Královská obora, Praha 7, 10.4.2002*

Nectria cinnabarina (Tode) Fr., *Tubercularia vulgaris* Tode

A. pseudoplatanus, PP Myslivna, okr. Český Krumlov, 16.10.2002*

Nectria magnusiana Rehm ex Sacc., *Dendrodochium epistroma* Höhn.

stromata *Diatrypella favacea*, *Betula pendula*, PP Královská obora, Praha 7, 10.4.2002

stromata *Diatrypella* cf. *favacea*, *Acer pseudoplatanus*, PP Myslivna, okr. Český Krumlov, 16.10.2002*

Ophiostoma querci (Georgev.) Nannf. + *Pesotum* sp. + *Sporothrix* sp.

Castanea sativa, PP Kaštanka, okr. Chrudim, 1.2001*

Populus nigra, Doubice, CHKO Labské pískovce, okr. Děčín, 12.2000*

Ophiostoma cf. *stenoceras* (Robak) Melin et Nannf. + *Sporothrix* sp.

Castanea sativa, PP Kaštanka, okr. Chrudim, 11.2000*; České Lhotice, CHKO Železné hory, okr. Chrudim, 11.2000*

Ophiovalsa betulae (Tul. et C. Tul.) Petr.

Betula pendula, PP Královská obora, Praha 7, 10.4.2002

Pezizula cinnamomea (DC.) Sacc.

Acer pseudoplatanus, PP Myslivna, okr. Český Krumlov, 16.10.2002*

Pleomassaria siparia (Berk. et Broome) Sacc., *Prosthemium betulinum* Kunze

Betula pendula, PP Královská obora, Praha 7, 10.4.2002*

Pseudovalsa lanciformis (Fr.) Ces. et De Not. + *Coryneum brachyurum* Link

Betula pendula, PP Královská obora, Praha 7, 10.4.2002*

Rhytisma acerinum (Pers.) Fr., *Melasmia acerina* Lév.

Acer pseudoplatanus, PP Myslivna, okr. Český Krumlov, 16.10.2002

Splanchnonema pupula (Fr.) Kuntze

Acer pseudoplatanus, PP Myslivna, okr. Český Krumlov, 16.10.2002*

Sydowia polyspora (Bref. et Tavel) E. Müll., *Sclerophoma pityophila* (Corda) Höhn.

Picea excelsa, Javoří Pila, Modrava, NP Šumava, okr. Klatovy, 28.8.2002*

Valsa ambiens (Pers.) Fr., *Cytospora ambiens* (Nitschke) Sacc.

Acer pseudoplatanus, PP Myslivna, okr. Český Krumlov, 16.10.2002*

Castanea sativa, Monako, Slatiňany, CHKO Železné hory, okr. Chrudim, 4.11.2000*

Valsa sordida Nitschke, *Cytospora chrysosperma* (Pers.) Fr.

Populus tremula, PP Červená louka, okr. Rakovník, 16.5.2002*

P. x canadensis, Nasavrky, rybník, CHKO Železné hory, okr. Chrudim, 21.5.2002*

Venturia saliciperda Nüesch, *Pollaccia saliciperda* (Allesch. et Tubeuf) Arx

Salix sp., VD Pílská, CHKO Žďárské vrchy, okr. Žďár n. Sáz., 12.7.2002*

Venturia populina (Vuill.) Fabric., *Pollaccia elegans* Servazzi

Populus nigra, Krompach, CHKO Lužické hory, okr. Česká Lípa, 21.5.2002;

Horní Světlá, CHKO Lužické hory, okr. Česká Lípa, 21.5.2002

Xylaria polymorpha (Pers.) Grev.

Fagus sylvatica, Kaliště, okr. Benešov, památný strom, 12.5.2002

Mitosporické houby

Acrospeira mirabilis Berk. et Broome

Ulmus glabra, Malá Morávka, CHKO Jeseníky, okr. Bruntál, 09.2001*

Aposphaeria pulviscula (Sacc.) Sacc.

Castanea sativa, PP Kaštanka, okr. Chrudim, 01.2001*

Chaetomella acutisetata B. Sutton et A.K. Sarbhoy

Castanea sativa, PP Kaštanka, okr. Chrudim, 12.2000*

Diplodina acerina (Pass.) B. Sutton

Acer pseudoplatanus, PP Myslivna, okr. Český Krumlov, 16.10.2002*

Discosia sp.

Alnus glutinosa, Malá Morávka, CHKO Jeseníky, okr. Bruntál, 13.7.2001*

Discula betulina (Westend.) Arx

Betula pendula, Velké Dářko, CHKO Žďárské vrchy, okr. Žďár n. Sáz.,
23.8.2001*

Leptodontidium camptobactrum (de Hoog) de Hoog

Castanea sativa, PP Kaštanka, okr. Chrudim, 1.2001

Myxocyclus polycystis (Berk. et Broome) Sacc.

Betula pendula, PP Královská obora, Praha 7, 10.4.2002*

Phialophora fastigiata (Lagerb. et Melin) Conant

Populus nigra, Doubice, CHKO Labské pískovce, okr. Děčín, 01.2001*

Phialophora cf. *melinii* (Nannf.) Conant

Castanea sativa, PP Kaštanka, okr. Chrudim, 12.2000*

Phomopsis cf. *castanea* (Sacc.) Petr.

Castanea sativa, Monako, Slatiňany, CHKO Železné hory, okr. Chrudim,
4.11.2000*

Rhizosphaera kalkhoffii Bubák

Picea excelsa, Javoří Pila, Modrava, NP Šumava, okr. Klatovy, 28.8.2002*

Sirococcus strobilinus Preuss

Picea excelsa, Javoří Pila, Modrava, NP Šumava, okr. Klatovy, 28.8.2002*

Stegonsporium pyriforme (Hoffm.) Corda

Acer pseudoplatanus, PP Myslivna, okr. Český Krumlov, 16.10.2002*

Stigmina sp.

Betula pendula, CHKO Labské pískovce 2.8.2001*; Velké Dářko, CHKO
Žďárské vrchy, okr. Žďár n. Sáz., 23.8.2001*

Trimmatostroma betulinum (Corda) S. Hughes

Betula pendula, PP Královská obora, Praha 7, 10.4.2002*

Truncatella angustata (Pers.) S. Hughes

Alnus glutinosa, Malá Morávka, CHKO Jeseníky, okr. Bruntál, 13.7.2001*

Basidiomycotina

Armillaria mellea s.l.

Fagus sylvatica, Kaliště, okr. Benešov, památný strom, rizomorfy na kořeno-
vých náběžích; 12.5.2002

Quercus robur, Obora Vřísek, okr. Česká Lípa, alej u oborní zdi, 3 ks, pa-
mátné stromy, rizomorfy na torzech, 5.8.2000

Bjerkandera adusta (Willd.) P. Karst.

Fagus sylvatica, NPR Voděradské bučiny, okr. Praha - východ, v poranění na
živých stromech, 10.12.2000

Dacrymyces stillatus Nees

Picea abies, PR Zvolská homole, památný strom, Wassmannův smrk, okr.
Praha - západ, na odumřelých větvích padlého smrku, 19.1.2003

Daedalea quercina (L.) Pers.

Quercus robur, Velké Hydčice, okr. Klatovy, památný strom v návrhu, na poranění kmene na živém stromě, 7.9.2000; Lázně Bohdaneč, okr. Pardubice, alej K Neratovu, VKP, 3 ks, na odumřelých kosterních větvích, 20.8.2000

Fistulina hepatica (Schaeff.) Fr.

Quercus robur, PP Milíčovský les, hráz rybníka Homolka, Praha, báze, 3 ks, 3.10.2000; Lázně Bohdaneč, okr. Pardubice, alej K Neratovu, VKP, báze a otevřená poranění kmenů, 6 ks, 2 torza starých jedinců, 20.8.2000; Obora Vřísek, okr. Česká Lípa, alej u oborní zdi, památné stromy, 2 ks, torza, 5.8.2000; Dolní Rokytá, okr. Mladá Boleslav, památný strom, na kořenových náběžích, 6.9.2000

Fomes fomentarius (L.) Kickx

Betula pendula, PP Milíčovský les a rybníky, pod hrází rybníka Homolka, Praha, padlý strom, 31.10.2000

Fagus sylvatica, NPR Vývěry Punkvy - Pustý žleb, okr. Blansko, na více živých stromech, na torzech i na starých pařezech, 9.8.2002; NPR Voděradské bučiny, okr. Praha - východ, 10.12.2000

Fomitopsis pinicola (Sw.) P. Karst.

Picea abies, NPR Vývěry Punkvy - Pustý žleb, okr. Blansko, na stojícím suchém stromě, 9.8.2002; Orlov, okr. Příbram, 12.11.2000

Ganoderma applanatum (Pers.) Pat.

Fagus sylvatica, NPR Vývěry Punkvy - Pustý žleb, okr. Blansko, na živých stromech, na torzech, a na starých pařezech, 9.8.2002

Quercus robur, PP Milíčovský les a rybníky, pod hrází rybníka Homolka, Praha, na bázích starších jedinců, 31.10.2000

Ulmus glabra, Nezdice, okr. Klatovy; památný strom, v průběhu kmene, 4.9.2002

Ganoderma lucidum (Curtis) P. Karst.

Fagus sylvatica, NPR Vývěry Punkvy - Pustý žleb, okr. Blansko, pod nádozem v úžlabí kmene živého stromu, 9.8.2002

Gloeophyllum sepiarium (Wulfen) P. Karst.

Tilia cordata, Lázně Bohdaneč, okr. Pardubice, alej K Neratovu, VKP, 2 ks, odumřelé větve uvnitř koruny, 20.8.2000

Heterobasidion annosum (Fr.) Bref. s. l.

Picea abies, PP Obora Hvězda, na kořenových náběžích vývratu, 25.12.2002

Hirneola auricula-judae (L.) Berk.

Quercus robur, Praha 5, PR Chuchelský háj, na stojícím stromě, 22.4.2001

Inonotus andersonii (Ellis et Everh.) Černý

Quercus cerris, NPP Rendezvous, okr. Břeclav, na odumřelé větvi, 5.7.2002

Inonotus cuticularis (Bull.) P. Karst.

Fagus sylvatica, Kaliště, okr. Benešov, památný strom, na kořenových nábě-
zích a v dutině kmene, 12.5.2002

NPR Koda, Tobolský vrch, okr. Beroun, v poranění kmenů, 13.10.2002

Inonotus obliquus (Pers.) Pilát

Fagus sylvatica, NPR Punkevní jeskyně - Pustý žleb, okr. Blansko, imperf.
plodnice na několika kmenech ve starých poraněních, 9.8.2002

Inonotus nidus-picis Pilát

Quercus cerris, NPP Rendezvous, okr. Břeclav, imperf. plodnice na kmenech
živých dubů, 5.7.2002

Ischnoderma benzoinum (Wahlenb.) P. Karst.

Abies alba, NPR Salajka, okr. Frýdek-Místek, padlý strom, leg. Z. Švec, det F.
Kotlaba, 15.10.2000

Laetiporus sulphureus (Bull.) Murrill

Quercus robur, Lázně Bohdaneč, okr. Pardubice, alej K Neratovu, VKP, 6 ks,
na kmenech a torzech, 20.8.2000; Dolní Rokytá, okr. Mladá Boleslav, pa-
mátný strom, na odumřelém dřevě spodní části kmene, 6.9.2001

Robinia pseudoacacia, Veltruský park, okr. Mělník, návrh na památný strom,
solitér na okraji porostu, ve spodní části kmene na poranění, 8.8.2001

Tilia cordata, Obytce, okr. Klatovy, památný strom, v úžlabí na staré řezné
ráně, 2.10.2002

Castanea sativa, PP Kaštanka, okr. Chrudim, v poranění kmene, 16.11.2000

Lycoperdon pyriforme Schaeff.

Fagus sylvatica, Kaliště, okr. Benešov, památný strom, v poranění u báze
kmene, 12.5.2003

Castanea sativa, PP Kaštanka, okr. Chrudim, v poranění kmene, 16.11.2000

Oligoporus caesius (Sched.) Gilb. et Ryvarden

Picea abies, v ochranném pásmu rezervace PP Stožec, okr. Prachatice, na pora-
něních živých kmenů mladších porostů (loupání zvěře), 28.8.2000

Phellinus robustus (P. Karst.) Bourdot et Galzin

Quercus robur, Velké Hydčice, okr. Klatovy, památný strom v návrhu, na
kmeni, 7.9.2000; Lázně Bohdaneč, okr. Pardubice, alej K Neratovu, VKP, 10
ks, na kmenech a hl. větvích, 20.8.2000;

Pholiota squarrosa (Weigel) P. Kumm.

Quercus robur, NPP Luční, okr. Tábor, u báze kmenů, 17.11.2000

Tilia cordata, Svojshe, okr. Sušice, památný strom, na kmeni a větvích,
16.10.2002

Pleurocybella lignatilis (Pers.) Singer

Acer pseudoplatanus, Věstoňovice, okr. Třebíč, památný strom, 3.10.2002

Pleurotus dryinus (Pers.) P. Kumm.

Picea abies, Louňovice p. Blaníkem, okr. Benešov, v poranění kmene na živém stromě, CHKO Blaník, 4.11.2000

Pleurotus ostreatus (Jacq.) P. Kumm.

Betula pendula, NPP Borečský vrch, okr. Litoměřice, stojící odumřelý kmen, 14.10.2001

Fagus sylvatica, NPR Voděradské bučiny, okr. Praha - východ, v poranění na živých stromech, 10.12.2000

Pluteus cervinus (Schaeff.) P. Kumm.

Betula pendula, NPR Koda, okr. Beroun, na padlém kmeni, 29.10.2000

Polyporus squamosus (Huds.) Fr.

Carpinus betulus, PR Chuchelský háj, Praha 5, pařezy a odumřelé mladší kmeny, více ks, 3.5.2001

Fagus sylvatica, NPR Vývěry Punkvy - Pustý žleb, okr. Blansko, na živém stromě, v malém poranění kůry kmene, 9.8.2002

Fraxinus excelsior, PR Chuchelský háj, Praha 5, více ks, pařezy a odumřelé mladší kmeny, 3.5.2001

Tilia cordata, Nezdice, okr. Klatovy, památný strom, v koruně na menších poraněních hl. větví, 4.9.2002

Sparassis crispa (Wulfen) Fr.

Pinus sylvestris, PR Klánovický les - Cyrilov, za hájovnou v Klánovicích, Praha, u báze kmene živého stromu, 13.9.2001

Trametes ochracea (Pers.) Gilb. et Ryvarden

Tilia cordata, PP Obora Hvězda, Praha 6, v lipové aleji k letohrádku, na poranění kmene po ořezu, 10.11.2001

Tremella foliacea Pers.

Quercus robur, ochranné pásmo PR Klánovický les - Cyrilov, Praha, za hájovnou v Klánovicích, 13.9.2001

L i t e r a t u r a

Barr M.E. (1978): The Diaporthales in North America. - Mycol. Mem., 7: 232 p.

Braun U. (1995): The powdery mildews (Erysiphales) of Europe. - 337 p.

Breitenbach J. et Kränzlin F. (1981): Pilze der Schweiz. Vol. I. Ascomycetes. - 313 p.

Breitenbach J. et Kränzlin F. (1986): Pilze der Schweiz. Vol. II. Nichtblätterpilze. - 412 p.

Černý A. (1989): Parazitické dřevokazné houby. - 104 p.

Ellis M.B. et Ellis J.P. (1997): Microfungi on land plants. - 868 p.

Ellis M.B. (1971): Dematiaceous Hyphomycetes. - 608 p.

Ellis M.B. (1976): More dematiaceous Hyphomycetes. - 507 p.

- Gregorová B., Holub V., Černý K., Červenka M., Strnadová V., Švecová A. et al. (2002): Monitoring zdravotního stavu dřevin a sledování příčinných souvislostí šíření významných patogenů pro zlepšení ekologické stability a druhové diverzity s ohledem na klimatické a antropogenní vlivy. - Projekt VaV 640/5/00, Dílčí projekt 2, 295 p.
- Kotlaba F. (1984): Zeměpisné rozšíření chorošů (Polyporales s.l.) v Československu. - 240 p.
- Sutton B.C. (1980): The Coelomycetes. - 696 p.
- Urban Z. (1958): Revise československých zástupců rodů Valsa, Leucostoma a Valsella. - Rozpr. ČSAV, 68: 100 p.
- Verkley J.M. (1999): A monograph of the genus Pezicula and its teleomorphs. - Stud. Mycol., 44: 180 p.

Černý K., Švecová A., Gregorová B. a Holub V.: Selected microscopic and wood-decaying fungi collected by the Dept. of Dendrology and Protected Trees of the Agency of Nature Conservation of the Czech Republic in the years 2000-2002. I. Collections in protected areas

A list of selected microscopic and wood-decaying fungi found in protected areas by members of the Department of Dendrology and Protected Trees of the Agency of Nature Conservation of the Czech Republic is given.

MYKOLOGICKÉ LISTY č. 86 – Časopis České vědecké společnosti pro mykologii, Praha. - Vychází 4x ročně v nepravidelných lhůtách a rozsahu. - Číslo sestavil a k tisku připravil dr. V. Antonín (Moravské zemské muzeum v Brně, botanické odd., Zelný trh 6, 659 37 Brno). Vyšlo v říjnu 2003.

Redakční rada: dr. V. Antonín, CSc., dr. J. Holec, dr. F. Kotlaba, CSc. a prom. biol. Z. Pouzar, CSc.

Internetová adresa: www.natur.cuni.cz/cvsm/cestina.htm.

Administraci zajišťuje ČVSM, P.O. Box 106, 111 21 Praha 1 - sem, prosím, hlase veškeré změny adresy, objednávky a záležitosti týkající se předplatného. Předplatné na rok 2003 je pro členy ČVSM zahrnuto v členském příspěvku; pro nečleny činí 170,- Kč.

ISSN 1213-5887